

सौराष्ट्र युनिवर्सिटी

अकेडेमिक विभाग

युनिवर्सिटी केम्पस, युनिवर्सिटी रोड, राजकोट-360004

ફોન નં.(0221)249401 એક્સટે. નં.202, 308 ફેક્સ નં.(0221)249349 ઈ-મેઈલ :

academic@sauuni.ac.in

NAME OF PROGRAM : Bachelor of Arts

TYPE OF PROGRAM : ~~Certificate / Diploma /~~ Under Graduate /
~~Post Graduate Diploma / Post Graduate /~~
~~5 Years Integrated~~

NUMBER OF YEARS OF PROGRAM : 6 (Six).....

Approved by

Name of Board of Studies : Gujarati..... Dt.

28/02/2025

Name of Faculty : Arts..... Dt

.....

Date of Academic Council Meeting

Date of B.O.M Meeting 28/02/2025

Board of Studies in the subject: Gujarati Faculty of Arts

Chairman

Date : 12/04/2025

SAURASHTRA UNIVERSITY
Bachelor of Arts (UG Program)
NEP 2020 મુજબનો ગુજરાતી વિષયનો અભ્યાસક્રમ

જુન ૨૦૨૩ થી ક્રમશઃ અમલ

Sr.	Program Name	Sem.	Course/ Subject	Course Title	Paper No.	Credit	Internal Marks	External Marks	Practical/ Viva /Research/ Internship Marks	Total Marks	Course Code
Semester -6											
1	Bachelor of Arts UG	6	Major-DSC-14 : Gujarati	અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ: ભાગ-૨	DSC-11	04	50	50	-	100	
2	Bachelor of Arts UG	6	Major-DSC-15 : Gujarati	ગુજરાતી ભાષાનો ઇતિહાસ અને સ્વરૂપ -ભાગ : (ભાષાવિજ્ઞાન)૨	DSC-12	04	50	50	-	100	
3	Bachelor of Arts UG	6	Major-DSC-16 : Gujarati	સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો: ભાગ-૨	DSC-13	04	50	50	-	100	
4	Bachelor of Arts UG	6	Minor-06 : Gujarati	સ્મૃતિકથા - કૃતિ અધ્યયન : વનાંચલ" -જયંત પાઠક	Minor--04	04	50	50	-	100	
5	Bachelor of Arts UG	6	AEC-05 : Gujarati	ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા (ઇંદ્ર અને સમાસ)	AEC-05	02	25	25	-	50	
6	Bachelor of Arts UG	6	SEC-06: Gujarati	ઇન્ટર્નશીપ	SEC-06:	04	-	-	100	100	

SAURASHTRA UNIVERSITY

BOARD OF GUJARATI

Bachelor of Arts (B.A.) Semester - VI (Six)

Course: Major Course -14

Course Title: અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ: ભાગ-૨

Program Name	Semester	Subject	Program Year	Program Applied	Course Category	Course Credit	Internal Exam	External Exam	Total Marks
Bachelor of Arts (UG)	6 (six)	Gujarati	4 Year Honors & Research	June 2023 Gradually	Major	4 (Four)	50 Marks	50 Marks	100

Subject related matter

1	Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે?										હા			
2	Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ?										છે			
3	Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ?										હા			
4	Major	હા	Minor		હા	Skill Enhancement Courses		હા	Ability Enhancement Courses		હા	Value Added Courses	હા	
5	Holistic Education		હા	IKS			હા	Multidisciplinary		હા	Exit/ Vocational Courses			હા
6	દ્વિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે?										હા			
7	New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે?										હા			
8	Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ?										હા			

Course Objectives and Outcomes

Objectives of the Course:

- આ અભ્યાસક્રમનો મુખ્ય ઉદ્દેશ વિદ્યાર્થીઓને અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના વિવિધ યુગો, તેમનાં પ્રેરક પરિબળો, મુખ્ય સર્જકો અને કૃતિઓનો વિગતવાર પરિચય કરાવવાનો છે. આ અભ્યાસક્રમ દ્વારા, તેઓ અનુગાંધીયુગ, આધુનિકયુગ તેમજ અનુઆધુનિકયુગનાં લક્ષણો અને સાહિત્ય પર પડેલા પ્રવાહોને સમજવા, સાહિત્યનાં વિવિધ સ્વરૂપોનો પરિચય મેળવવા અને તેમનાં વિશ્લેષણમાં કુશળતા વિકસાવી સક્ષમ બનાવવાનો હેતુ રહેલો છે.

Outcome of the Course:

- વિદ્યાર્થીઓને અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના મુખ્ય યુગો અને તેમનાં લક્ષણોની તુલનાત્મક સમજ મળશે.
- સાહિત્યના વિકાસમાં સામાજિક, રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક પરિબળોની ભૂમિકા વિશે માહિતગાર થશે.
- મહત્વના સર્જકો અને તેમની કૃતિઓનું સાહિત્યિક વિશ્લેષણ કરવાની ક્ષમતાનો વિકાસ થશે.
- સાહિત્યનાં વિવિધ સ્વરૂપોનું તાત્ત્વિક અને વ્યાવહારિક જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરશે.
- ગુજરાતી સાહિત્યના ઇતિહાસને આધુનિક પ્રવાહો સાથે જોડવાની ક્ષમતા વિકસાવશે.
- સાહિત્ય ઇતિહાસના અભ્યાસ દ્વારા ભાષા અને સંસ્કૃતિ પ્રત્યે રસ જાગશે તેમજ ઊંડા અભ્યાસની ક્ષમતામાં વધારો થશે.

Teaching-Learning Methods:

Traditional, Lecture, Discussion, Practical, Case Study, Project-Based (PBL), E-Learning, Role- Playing, Q & A, Blended Learning.

Total number of lectures:

60 (4 hours per week). A semester consists of 90 working days.

Course Content (અભ્યાસક્રમની સામગ્રી)		
Unit	Description	Weightage
1	અનુગાંધીયુગ : - અનુગાંધીયુગીન સાહિત્યને ઘડનારાં પરિબલો - અનુગાંધીયુગીન સાહિત્યનાં વ્યવર્તક લક્ષણો - અનુગાંધીયુગના પસંદગીના સર્જકો : (જીવન-સર્જનલક્ષી પરિચય) 'દર્શક' - મનુભાઈ રાજારામ પંચોળી - પન્નાલાલ નાનાલાલ પટેલ - યુનીલાલ કાલિદાસ મડિયા - રાજેન્દ્ર કેશવલાલ શાહ - અનુગાંધીયુગની પસંદગીની કૃતિઓ : (કૃતિલક્ષી પરિચય) 'માનવીની ભવાઈ' - પન્નાલાલ પટેલ 'કુમકુમ અને આશકા' - મડિયા 'ધ્વનિ' - રાજેન્દ્ર શાહ 'માધવ ક્યાંય નથી' - હરીન્દ્ર દવે	20% (10 Marks)
2	આધુનિક યુગ : - આધુનિકતાની વિભાવના - આધુનિક ગુજરાતી સાહિત્યને ઘડનારાં પરિબલો - આધુનિક ગુજરાતી સાહિત્યની લાક્ષણિકતા - આધુનિક ગુજરાતી સાહિત્યના પસંદગીના સર્જકો: (જીવન-સર્જનલક્ષી પરિચય) - સુરેશ હ. જોષી - લાભશંકર ઠાકર - મધુ રાય - રઘુવીર ચૌધરી - આધુનિક ગુજરાતી સાહિત્યની પસંદગીની કૃતિઓ : (કૃતિલક્ષી પરિચય) 'પેરેલિસિસ' - ચંદ્રકાંત બક્ષી 'ફેરો' - રાધેશ્યામ શર્મા 'નિશાચક્ર' - કિશોર જાદવ 'મહાભિનિષ્ક્રમણ' - મુકુન્દ પરીખ	20% (10 Marks)

3	અનુઆધુનિક યુગ : 1. અનુઆધુનિકતાની વિભાવના 2. અનુઆધુનિક ગુજરાતી સાહિત્યને ઘડનારાં પરિબળો 3. અનુઆધુનિક ગુજરાતી સાહિત્યની લાક્ષણિકતા 4. અનુઆધુનિક ગુજરાતી સાહિત્યના પસંદગીના સર્જકો : (જીવન-સર્જનલક્ષી પરિચય) • વીનેશ અંતાણી • હિમાંશી શેલત • મોહન પરમાર • હરીશ મીનાશ્રુ 5. અનુઆધુનિક ગુજરાતી સાહિત્યની પસંદગીની કૃતિઓ: (વસ્તુલક્ષી પરિચય) • ‘બત્રીસ પૂતળીની વેદના’ - ઇલા આરબ મહેતા • ‘દિશાન્તર’ – ધીરેન્દ્ર મહેતા • ‘ફૂલો’ – અશોકપુરી ગોસ્વામી • ‘આંગળિયાત’- જોસેફ મેકવાન	20% (10 Marks)
4	સાહિત્યિક સામયિકો અને પ્રવાહદર્શન : 1. અનુઆધુનિક પ્રવાહદર્શન (સામાન્ય પરિચય): • આધુનિક ગુજરાતી અછાંદસ કવિતા • આધુનિક ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તા • એબ્સર્ડ એકાંકી • આધુનિક ગુજરાતી લલિત નિબંધ 2. અનુઆધુનિક પ્રવાહદર્શન (સામાન્ય પરિચય): • અનુઆધુનિક ગઝલ • અનુઆધુનિક ટૂંકીવાર્તા • અનુઆધુનિક નિબંધ • અનુઆધુનિક પ્રવાસ સાહિત્ય 3. સાહિત્યિક સામયિકો (સામાન્ય પરિચય): ‘પરબ’, ‘શબ્દસૃષ્ટિ’, ‘બુદ્ધિપ્રકાશ’, ‘ફાર્બસ ગુજરાતીસભા ત્રૈમાસિક’	20% (10 Marks)
5	ઉપરોક્ત એકમોમાંથી દસ હેતુલક્ષી-બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો	20% (10 Marks)

Learning Resources (પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય):
Text Books, Reference Books, Other resources (પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)
Reference Books: - ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, ભાગ:૩, ૪, ૫, ૬, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ - અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસની વિકાસ રેખા, ભાગ ૨ થી ૫, ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર - અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ – ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ - અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ – ડૉ. રમેશ એમ. ત્રિવેદી - ગુજરાતી સાહિત્ય કોશ, ભાગ: ૧ થી ૩, સં. ચંદ્રકાંત ટોપીવાળા અને અન્ય
E-Resource Link : ○
Suggested equivalent online courses:

The question paper structure for the major subject is as follows:

- Question: 1. _____(10)
OR
- Question: 1. _____(10)
- Question: 2. _____(10)
OR
- Question: 2. _____(10)
- Question: 3. _____(10)
OR
- Question: 3. _____(10)
- Question: 4. _____(10)
A] _____
B] _____
OR
- Question: 4. _____(10)
A] _____
B] _____
- Question: 5. Ten Multiple-Choice Questions (MCQs) (10)

SAURASHTRA UNIVERSITY
BOARD OF GUJARATI

Bachelor of Arts (B.A.) Semester - VI (Six)

Course: Major Course - 15

Course Title: ગુજરાતી ભાષાનો ઇતિહાસ અને સ્વરૂપ (ભાષાવિજ્ઞાન): ભાગ-૨

Program Name	Semester	Subject	Program Year	Program Applied	Course Category	Course Credit	Internal Exam	External Exam	Total Marks
Bachelor of Arts (UG)	6 (Six)	Gujarati	4 Year Honors & Research	June 2023 Gradually	Major	4 (Four)	50 Marks	50 Marks	100

Subject related matter

1	Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે?										હા
2	Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ?										છે
3	Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ?										હા
4	Major	હા	Minor	હા	Skill Enhancement Courses	હા	Ability Enhancement Courses	હા	Value Added Courses	હા	
5	Holistic Education	હા	IKS	હા	Multidisciplinary	હા	Exit/ Vocational Courses	હા		હા	
6	દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે?										હા
7	New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે?										હા
8	Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ?										હા

Course Objectives and Outcomes

Objectives of the Course:

- ભાષાનું મૂળભૂત જ્ઞાન આપવું અને ભાષાનાં સ્થાનની તેમજ ભાષાનાં મહત્વની સમજણ આપવી. ભાષાના વિવિધ તત્ત્વો, તંત્ર અને સ્વરૂપની સમજ વિકસાવવી. ગુજરાતી ભાષાના ઇતિહાસ અને વિકાસની સમજ આપવી. ભાષાના વિવિધ સ્વરૂપો અને બોલીઓનો પરિચય કરાવવો.
- આ અભ્યાસક્રમનો મુખ્ય ઉદ્દેશ વિદ્યાર્થીઓમાં ગુજરાતી ભાષા પ્રત્યે ઊંડો રસ અને કુશળતા વિકસાવવાનો છે, જેથી તેઓ ભાષાશાસ્ત્રીય અભિગમથી ભાષાને સમજી શકે અને તેનો અસરકારક રીતે પ્રયોગ કરી શકે.

Outcome of the Course:

- આ અભ્યાસક્રમના પરિણામરૂપ, વિદ્યાર્થીઓમાં ભાષાશાસ્ત્રીય અભિગમ વિકસે, તેઓ ગુજરાતી ભાષાની રચનાત્મકતા અને તર્કબદ્ધતા સમજવા માટે સમર્થ બનશે, અને ભાષાના વિવિધ સ્તરોમાં તેનો યોગ્ય પ્રયોગ કરી શકશે.

Teaching-Learning Methods:

Traditional, Lecture, Discussion, Practical, Case Study, Project-Based (PBL), E-Learning, Role- Playing, Q & A, Blended Learning.

Total number of lectures:

60 (4 hours per week). A semester consists of 90 working days.

Course Content (અભ્યાસક્રમની સામગ્રી)		
Unit	Description	Weightage
1	ભાષાનું રૂપતંત્ર (રૂપવિચાર): - વચન વ્યવસ્થા- વચન વ્યક્ત કરવાની રીતો, 'ઓ' પ્રત્યયના વિનિયોગની ખાસિયતો, બહુવચનના અર્થો - લિંગ વ્યવસ્થા - લિંગવાચક પ્રત્યયો, લિંગભેદના અર્થો - વિભક્તિ વ્યવસ્થા (અનુગોના વિવિધ અર્થોની જાણકારી પણ અપેક્ષિત છે.) - સંજ્ઞા, સર્વનામ અને વિશેષણની લિંગ, વચન અને વિભક્તિ સાથેની રૂપરચના - મૂળઅંગ અને સાધિતઅંગ(આખ્યાતિક અંગ : સાદુ, કર્મણિ અંગ અને પ્રેરક) - કૃદંતો: એમના પ્રકારો, પ્રયોગો અને અર્થો - ક્રિયાવિશેષણો, સંયોજકો અને નિપાતોનો રૂપરચનાલક્ષી અને અર્થલક્ષી પરિચય	20% (10 Marks)
2	ભાષાનું વાક્યતંત્ર (વાક્યવિચાર): - પદક્રમ અને પદસંવાદની લાક્ષણિકતા - વાક્યના પ્રકારો : - કારકત્વની દૃષ્ટિએ: કર્તરિ, કર્મણિ, ભાવે, પ્રેરક - પ્રયોજનની દૃષ્ટિએ: નિર્દેશાર્થ, પ્રશ્નાર્થ, આજ્ઞાર્થ, વિધ્યર્થ, ઉદ્ગારવાચક - રચનાની દૃષ્ટિએ: સાદી રચના, મિશ્ર રચના, સંયુક્ત રચના તથા સંકુલ રચના	20% (10 Marks)
3	ભાષાનો ઇતિહાસ: - ભારત-યુરોપીય ભાષાકુળની એક શાખા લેખે ભારતીય આર્યભાષાનો એક ભાગ, એના વિકાસના ત્રણ તબક્કાઓના નિર્દેશ સાથે પરિચય (નોંધ: વિવિધ તબક્કાના ભાષાકીય લક્ષણોની જાણકારી અપેક્ષિત નથી.) - ગુજરાતી ભાષાનો ઉદભવ અને વિકાસ – એની ત્રણ ભૂમિકાના મહત્ત્વના ભાષાકીય લક્ષણોના પરિચય સાથે. - ગુજરાતી શબ્દભંડોળ : (તત્સમ, તદ્ભવ, દેશ્ય શબ્દો ઉપરાંત ભારતીય તેમજ વિદેશી ભાષાના શબ્દોનો સામાન્ય ખ્યાલ અપેક્ષિત)	20% (10 Marks)
4	ભાષાનાં વિવિધ સ્વરૂપો: - ભાષા અને બોલી વચ્ચેનો ભેદ - ભાષાના સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, પ્રાસંગિક સ્વરૂપભેદો - ગુજરાતી બોલીઓની ઉચ્ચારણ, વ્યાકરણ અને શબ્દભંડોળ વિષયક લાક્ષણિકતાઓ: - સૌરાષ્ટ્રની સૌરાષ્ટ્રી બોલી	20% (10 Marks)

	- ઉત્તર ગુજરાતની પટ્ટણી બોલી - મધ્ય ગુજરાતની ચરોતરી બોલી - દક્ષિણ ગુજરાતની સુરતી બોલી	
5	ઉપરોક્ત એકમોમાંથી દસ હેતુલક્ષી-બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો	20% (10 Marks)

Learning Resources (પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય):	
Text Books, Reference Books, Other resources (પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)	
Reference Books: - ગુજરાતી ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિપરિવર્તન - પ્રબોધ પંડિત - ગુજરાતી ધ્વનિ વ્યવસ્થાની વિચારણા - પિંકી શાહ - ગુજરાતી ભાષા-ઉદગમ, વિકાસ અને સ્વરૂપ - ડૉ. કાંતિલાલ વ્યાસ - ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ - યોગેન્દ્ર વ્યાસ - ગુજરાતી ભાષાનું ઐતિહાસિક વ્યાકરણ - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી - ગુજરાતી ભાષાના અંગસાધક પ્રત્યયો - ઊર્મિ દેસાઈ - ગુજરાતી ભાષાના દ્વિરૂક્ત પ્રયોગો - ડૉ. પ્રભાશંકર તેરૈયા - ગુજરાતી નામિક સમાસો - ડૉ. જી. સી. દવે - ગુજરાતી ભાષા સૌંદર્ય - ભાષા નિયામકની કચેરી, ગાંધીનગર - ગુજરાતી વાક્યરચના - અરવિંદ ભંડારી - ભાષા વિવેક - ભાષા નિયામકની કચેરી, ગાંધીનગર - થોડાક વ્યાકરણ વિચાર - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી - ધ્વનિસ્વરૂપની વિભાવના અને વિકાસ - ડૉ. ભરત મોદી - બોલી વિજ્ઞાન અને ગુજરાતી બોલીઓ - યોગેન્દ્ર વ્યાસ - ભાષાનુસંગ - ઊર્મિ દેસાઈ - ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય - ડૉ. રમેશ ત્રિવેદી - ભાષા, સમાજ અને સાહિત્ય - ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ - ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ - જયંત કોઠારી - રૂપશાસ્ત્ર એક પરિચય - ઊર્મિ દેસાઈ - વ્યાકરણ વિમર્શ - ઊર્મિ દેસાઈ	
E-Resource Link :	
○	
Suggested equivalent online courses:	

The question paper structure for the major subject is as follows:

Question: 1. _____(10)

OR

Question: 1. _____(10)

Question: 2. _____(10)

OR

Question: 2. _____(10)

Question: 3. _____(10)

OR

Question: 3. _____(10)

Question: 4. _____(10)

A] _____

B] _____

OR

Question: 4. _____(10)

A] _____

B] _____

Question: 5. Ten Multiple-Choice Questions (MCQs) (10)

SAURASHTRA UNIVERSITY

BOARD OF GUJARATI

Bachelor of Arts (B.A.) Semester - VI (Six)

Course: Major Course-16

Course Title: સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો: ભાગ-૨

Program Name	Semester	Subject	Program Year	Program Applied	Course Category	Course Credit	Internal Exam	External Exam	Total Marks
Bachelor of Arts (UG)	6 (Six)	Gujarati	4 Year Honors & Research	June 2023 Gradually	Major	4 (Four)	50 Marks	50 Marks	100

Subject related matter

1	Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે?										હા
2	Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ?										છે
3	Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે?										હા
4	Major	હા	Minor	હા	Skill Enhancement Courses	હા	Ability Enhancement Courses	હા	Value Added Courses	હા	
5	Holistic Education	હા	IKS			હા	Multidisciplinary	હા	Exit/ Vocational Courses	હા	
6	દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસાંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે?										હા
7	New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે?										હા
8	Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ?										હા

Course Objectives and Outcomes

Objectives of the Course:

આ અભ્યાસક્રમનો ઉદ્દેશ વિદ્યાર્થીઓમાં સાહિત્યના સર્જન, ભાવનઅને વિવેચન અંગે ગહન સમજણ કેળવવાનો છે.

- સર્જન અને ભાવનના પરસ્પર સંબંધની સમજ, સર્જનપ્રક્રિયાની સમજ, સાહિત્યિક તત્વોની સમજૂતી સાથે પ્રતિભા, તેના પ્રભેદો અને તેના મહત્વની સમજ કેળવવી.
- વિવેચન અને ભાવન વચ્ચેનો તફાવત, વિવેચનનું પ્રયોજન, તેની મહત્વતા, તેમજ વિવેચકના ગુણો અને વિવેચનની તકેદારીઓથી માહિતગાર કરવા.
- વિવેચનની ઐતિહાસિક, તુલનાત્મક, સૈદ્ધાંતિક, કૃતિલક્ષી, કર્તાલક્ષી તેમજ સ્વરૂપલક્ષી પદ્ધતિઓની સમજણ કેળવવી અને એ પદ્ધતિને આધારે સાહિત્યકૃતિનું વિશ્લેષણ શીખવવું.
- વિવિધ સાહિત્યિક વાદોનો સાહિત્યમાં પ્રયોગની દૃષ્ટિએ સમજણ મેળવવી. અને તેની લાક્ષણિકતાઓ તથા અસરકારકતાનો પરિચય કરાવવો.

આ અભ્યાસક્રમ વિદ્યાર્થીઓમાં વિવેચનાત્મક અને વિશ્લેષણાત્મક અભિગમ વિકસાવશે. જે તેમને સાહિત્યના ઊંડા અભ્યાસ માટે ઉપયોગી થશે.

Outcome of the Course:

અભ્યાસક્રમ પૂર્ણ થયા પછી અપેક્ષિત પરિણામો :

- સર્જન અને ભાવનના સંબંધ અંગે સ્પષ્ટતા થશે. સર્જનપ્રક્રિયાની ઊંડાણપૂર્વકની સમજ વિકસશે. સાહિત્યિક તત્વો અંગે વિવેચનાત્મક દૃષ્ટિકોણ વિકસશે.
- વિવેચન અને ભાવન વચ્ચેનો તફાવત સમજશે, વિવેચનનું પ્રયોજન અને સાહિત્યમાં તેનું મહત્વ જાણીને તેનો અસરકારક ઉપયોગ કરી શકશે. સાથે જ, વિવેચક તરીકે જરૂરી ગુણો કેળવી, વિવેચનના કાર્યક્ષેત્ર અને શક્યતાઓ અંગે વ્યાવસાયિક સમજ વિકસાવશે.

- વિભિન્ન વિવેચનપદ્ધતિઓ અને સાહિત્યિક વલણોના અભ્યાસથી વિશ્લેષણાત્મક અભિગમ અને તર્કશક્તિ વિકસાવશે. વિદ્વત્તાપૂર્ણ વિવેચન લખવા અને સાહિત્ય વિશ્લેષણ માટે પરંપરાગત અને આધુનિક પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરી શકશે, જે રિસર્ચ અને શિક્ષણક્ષેત્રે ઉપયોગી સાબિત થશે.
- આમ, આ અભ્યાસક્રમ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓ ભાવન, સર્જન, વિવેચન અને સાહિત્યિક વલણોની વૈજ્ઞાનિક સમજણ મેળવી શકશે અને તેને પોતાનાં અભ્યાસ તેમજ વ્યાવસાયિક કારકિર્દીમાં ઉપયોગ કરી શકશે.

Teaching-Learning Methods:

Traditional, Lecture, Discussion, Practical, Case Study, Project-Based (PBL), E-Learning, Role- Playing, Q&A, Blended Learning.

Total number of lectures:

60 (4 hours per week). A semester consists of 90 working days.

Course Content (અભ્યાસક્રમની સામગ્રી)		
Unit	Description	Weightage
1	સર્જન-ભાવન : - સર્જન અને ભાવન - સર્જનની પ્રક્રિયા : અનુભૂતિનું સાહિત્યમાં રૂપાંતર - અભિવ્યક્તિ, પ્રતિનિધાન અને પ્રત્યાયન - પ્રતિભા : ભાવચિત્રી અને કારચિત્રી	20% (10 Marks)
2	વિવેચન: - ભાવન અને વિવેચન - વિવેચનનું પ્રયોજન - વિવેચનનું કાર્યક્ષેત્ર - વિવેચકના ગુણ-સજ્જતા	20% (10 Marks)
3	વિવેચન પદ્ધતિ: - ઐતિહાસિક પદ્ધતિ - તુલનાત્મક પદ્ધતિ - સૈદ્ધાંતિક પદ્ધતિ - કૃતિલક્ષી પદ્ધતિ - કર્તાલક્ષી પદ્ધતિ - સ્વરૂપલક્ષી પદ્ધતિ (નોંધ : ઉપરોક્ત પદ્ધતિઓનો પ્રાથમિક પરિચય જ અપેક્ષિત)	20% (10 Marks)
4	સાહિત્યિક વાદો(વલણો): - પ્રશિષ્ટતાવાદ (Classicism) - રંગદર્શિતાવાદ (Impressionism) - સૌન્દર્યનિષ્ઠતાવાદ (Aestheticism) - વાસ્તવવાદ (Realism) - પરાવાસ્તવવાદ (Surrealism) - આધુનિકતાવાદ (Modernism) (નોંધ : ઉપરોક્ત વાદોનો પ્રાથમિક પરિચય જ અપેક્ષિત)	20% (10 Marks)
5	ઉપરોક્ત એકમોમાંથી દસ હેતુલક્ષી-બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો	20% (10 Marks)

Learning Resources (પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય):**Text Books, Reference Books, Other resources(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)****Reference Books:**

- ભારતીય કાવ્યસિદ્ધાંત - જયંત કોઠારી
- સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો - નગીનદાસ પારેખ
- સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો - સતીશ વ્યાસ, વિજય શાસ્ત્રી
- સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો - મણિલાલ હ. પટેલ
- સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ અને અન્ય
- ભારતીય સાહિત્ય વિચાર મંજૂષા - બેટાઈ - કંસાર
- સાહિત્યવિવેચન - ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલ
- સાહિત્ય મીમાંસા (ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય) - ડૉ. કુમાર જૈમિની શાસ્ત્રીય
- કળા, સાહિત્ય અને વિવેચન - પ્રમોદકુમાર પટેલ
- કલામીમાંસા સંનિધાન - ડૉ. સુમન શાહ
- સાહિત્યની અવધારણા - સં. ડૉ. એસ. ડી. મોરી, પ્રા. એચ. એલ. વાળા, પ્રા. એચ. વી. ચૌધરી

E-Resource Link :

○

Suggested equivalent online courses:**The structure of the Major Question Paper is as follows:**

Question: 1. _____(10)

OR

Question: 1. _____(10)

Question: 2. _____(10)

OR

Question: 2. _____(10)

Question: 3. _____(10)

OR

Question: 3. _____(10)

Question: 4. _____(10)

A] _____
B] _____

OR

Question: 4. _____(10)

A] _____
B] _____

Question: 5. Ten Multiple-Choice Questions (MCQs) (10)

SAURASHTRA UNIVERSITY

BOARD OF GUJARATI

Bachelor of Arts (B.A.) Semester - X (Six)									
Course: Minor Course-6									
Course Title: સ્મૃતિકથા- કૃતિ અધ્યયન: 'વનાંચલ'- જયંત પાઠક									
Program Name	Semester	Subject	Program Year	Program Applied	Course Category	Course Credit	Internal Exam	External Exam	Total Marks
Bachelor of Arts (UG)	6 (Six)	Gujarati	4 Year Honors & Research	June 2023 Gradually	Minor	4 (Four)	50 Marks	50 Marks	100

Subject related matter															
1	Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે?										હા				
2	Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ?										છે				
3	Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે ?										હા				
4	Major	હા	Minor		હા	Skill Enhancement Courses		હા	Ability Enhancement Courses		હા	Value Added Courses		હા	
5	Holistic Education			હા	IKS			હા	Multidisciplinary			હા	Exit/ Vocational Courses		હા
6	દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે?										હા				
7	New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે?										હા				
8	Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ?										હા				

Course Objectives and Outcomes									
Objectives of the Course: આ અભ્યાસક્રમનો મુખ્ય ઉદ્દેશ વિદ્યાર્થીઓને ગુજરાતી સાહિત્યના સર્જક જયંત પાઠકના સર્જન અને તેમની એક પ્રતિનિધિ કૃતિ તેમજ એક સાહિત્ય સ્વરૂપનો વિગતવાર પરિચય કરાવવાનો છે. આ અભ્યાસક્રમ દ્વારા, તેઓ સર્જકના સાહિત્યનાં પ્રેરક પરિબળો, લક્ષણો અને સાહિત્ય પર પડેલા તેનાં પ્રભાવને સમજવા, સાહિત્યનાં સ્વરૂપ સ્મૃતિકથા/સ્મરણકથાનો પરિચય મેળવવા અને તેમના વિશ્લેષણમાં કુશળતા વિકસાવી સક્ષમ બનાવવાનો હેતુ રહેલો છે. કૃતિ દ્વારા પર્યાવરણ માટે જાગૃત કરવાનો અને પર્યાવરણ સાથે જોડવાનો હેતુ છે.									
Outcome of the Course: - વિદ્યાર્થીઓને અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યના યુગ અને તેમાં અનુગાંધીયુગનાં લક્ષણોની સમજ મળશે. - સાહિત્યના વિકાસમાં પર્યાવરણ, સામાજિક, અને સાંસ્કૃતિક પરિબળોની ભૂમિકા વિશે માહિતગાર થશે. - વિદ્યાર્થી પ્રાકૃતિક જીવન, ગ્રામિણ જીવન અને ભારતીય સંસ્કૃતિ પ્રત્યે આદર કેળવશે. - જયંત પાઠક અને તેમની કૃતિઓનું સાહિત્યિક વિશ્લેષણ કરવાની ક્ષમતાનો વિકાસ થશે. - સ્મૃતિકથા/સ્મરણકથા સ્વરૂપનો પરિચય મેળવશે તેમજ તેનું તાત્વિક અને વ્યાવહારિક જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરશે. - ગુજરાતી સાહિત્યના સ્મૃતિકથા/સ્મરણકથાના ઇતિહાસને અન્ય સ્વરૂપો સાથે જોડવાની ક્ષમતા વિકસાવશે. - સાહિત્ય સ્વરૂપ સ્મૃતિકથા/સ્મરણકથાનાં અભ્યાસ દ્વારા ભાષા અને સંસ્કૃતિ પ્રત્યે રસ જાગશે તેમજ ઊંડા અભ્યાસની ક્ષમતામાં વધારો થશે. વિદ્યાર્થીઓ ભારતીય ઉત્સવો, મેળાઓનું મહત્વ સમજાશે. - વિદ્યાર્થીઓ શ્રદ્ધા -અંધશ્રદ્ધા વચ્ચેનો ભેદ સમજાશે.									
Teaching-Learning Methods: Traditional, Lecture, Discussion, Practical, Case Study, Project-Based (PBL), E-Learning, Role- Playing, Q&A, Blended Learning.									
Total number of lectures: 60 (4 hours per week). A semester consists of 90 working days.									

CourseContent (અભ્યાસક્રમની સામગ્રી)		
Unit	Description	Weightage
1	- સ્મૃતિકથા સ્વરૂપનાં લક્ષણો - ગુજરાતી સાહિત્યની સ્મૃતિકથાઓમાં 'વનાંચલ'નું સ્થાન 'વનાંચલ'ની સ્મૃતિકથા તરીકે સમીક્ષા	20% (10 Marks)
2	'વનાંચલ' : સમષ્ટિની કથા 'વનાંચલ' : વ્યક્તિ અને સંસ્કૃતિની કથા 'વનાંચલ'માં પ્રકૃતિનિરૂપણ 'વનાંચલ'માંથી ઉપસતું લેખકનું વ્યક્તિત્વ	20% (10 Marks)
3	'વનાંચલ'માં વ્યક્તિચિત્રો 'વનાંચલ'માં તત્કાલીન સમાજચિત્રણ 'વનાંચલ'માં પ્રસંગાલેખન 'વનાંચલ'માં વર્ણનો	20% (10 Marks)
4	સંક્ષિપ્ત નોંધ 'વનાંચલ'માં શ્રદ્ધા-અંધશ્રદ્ધાનું નિરૂપણ 'વનાંચલ'નું ગદ્ય 'વનાંચલ'માં જોઈતારામનું વ્યક્તિચિત્ર 'વનાંચલ'માં રામલાનું વ્યક્તિચિત્ર 'વનાંચલ'માં ભવાનીશંકરનું વ્યક્તિચિત્ર 'વનાંચલ' શીર્ષકની યથાર્થતા 'વનાંચલ'માં નર્મ-મર્મ,કટાક્ષ 'વનાંચલ'માં લેખકની વતનપ્રીતિ	20% (10 Marks)
5	ઉપરોક્ત એકમોમાંથી દસ હેતુલક્ષી-બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો	20% (10 Marks)

Learning Resources (પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય):
Text Books, Reference Books, Other resources(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)
Reference Books: - ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ, ભાગ:૩, ૪, ૫, ૬, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ - અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસની વિકાસ રેખા, ભાગ ૨ થી ૫, ડૉ. ધીરુભાઈ ઠાકર - અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ – ડૉ. પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ - અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ – ડૉ. રમેશ એમ. ત્રિવેદી - ગુજરાતી સાહિત્ય કોશ, ભાગ: ૧ થી ૩, સં. ચંદ્રકાંત ટોપીવાળા અને અન્ય - જયંત પાઠક : સાહિત્યકાર શ્રેણી : દક્ષા વ્યાસ

- સારસ્વત જયંત પાઠક : દક્ષા વ્યાસ
- જયંત પાઠક ; સર્જક અને વિવેચક – ઋજુતાગાંધી અને સી.એચ.ગાંધી ,ન્યુ પોપ્યુલર પ્રકાશન
- જયંત પાઠક ; વ્યક્તિત્વ અને વાંગ્મય -દિનેશ પંડ્યા પૂલસા પ્રકાશન
- આત્મકથા : સ્વરૂપ અને વિકાસ : રસીલા કડિઆ
- આત્મકથા-સ્વરૂપ શ્રેણી:સતીશ વ્યાસ
- સન્ધાન: સુમન શાહ
- સાહિત્ય ચર્યા :નિરંજન ભગત
- ગુજરાતી આત્મકથા લેખન : ચંદ્રકાંત ટોપીવાલા
- સ્વરૂપ સન્નિધાન : સુમન શાહ
- ગન્ધાક્ષત : અનંતરાય રાવળ

E-Resource Link :

- <https://www.ekatrafoundation.org/p/vananchal-jayant-pathak>
- <https://gujarativishwakosh.org>
- <https://www.sahityasetu.co.in/issue48/ashvin.php>

Suggested equivalent online courses:

The structure of the Minor Question Paper is as follows:

Question: 1. _____(10)

OR

Question: 1. _____(10)

Question: 2. _____(10)

OR

Question: 2. _____(10)

Question: 3. _____(10)

OR

Question: 3. _____(10)

Question: 4. _____(10)

A] _____

B] _____

OR

Question: 4. _____(10)

A] _____

B] _____

Question: 5. Ten Multiple-Choice Questions (MCQs) (10)

SAURASHTRA UNIVERSITY

BOARD OF GUJARATI

Bachelor of Arts (B.A.) Semester - 6 (Six)

Course: AEC-5

Course Title: ગુજરાતી ભાષા સજ્જતા (છંદ અને સમાસ) -5

Program Name	Semester	Subject	Program Year	Program Applied	Course Category	Course Credit	Internal Exam	External Exam	Total Marks
Bachelor of Arts (UG)	6 (Six)	Gujarati	4 Year Honors & Research	June 2023 Gradually	AEC	2 (Two)	25 Marks	25 Marks	50

Subject related matter

1	Course Outcomes દરેક વિષયની શરૂઆતમાં દર્શાવેલ છે?										હા			
2	Employability/Entrepreneurship/Skill Development પર કેન્દ્રિત થયેલ છે કે નહિ?										છે			
3	Value added Courses Imparting Transferable and Life Skills ના ગુણો ધરાવે છે?										હા			
4	Major	હા	Minor		હા	Skill Enhancement Courses		હા	Ability Enhancement Courses		હા	Value Added Courses	હા	
5	Holistic Education		હા	IKS			હા	Multidisciplinary		હા	Exit/ Vocational Courses			હા
6	દિવ્યાંગ માટે વિષય અંતર્ગત આનુસંગિક જોગવાઈ કરાયેલ છે?										હા			
7	New India Literacy Programme (NILP) મુજબનો વિષય છે?										હા			
8	Swayam પ્લેટફોર્મ પરના MOOC વિષય પર આધારિત આ વિષય છે ?										હા			

Course Objectives and Outcomes

Objectives of the Course:

- ગુજરાતી ભાષાના કાવ્ય સાહિત્યમાં વિવિધ પ્રસ્તુતિની પ્રયુક્તિલેખે છંદનો પ્રયોગ સમજી શકે.
- કાવ્યમાં પ્રયુક્ત છંદ ઓળખી શકે.
- કાવ્યસર્જનમાં છંદનો અસરકારક વિનિયોગ કરે.
- સમાસની વિવિધ ખૂબીઓ સમજી શકે.
- લાઘવથી કહેવાની કલા સમજે.
- સમાસના વિનિયોગને ઓળખી શકે.
- વ્યવહારમાં અને લખાણમાં સમાસનો ઉપયોગ કરીને અસરકારક પ્રત્યાયન કરી શકે.

Outcome of the Course:

- છંદ અને સમાસને ઓળખશે
- વ્યવહારમાં અને લખાણમાં છંદ અને સમાસનો પ્રયોગ કરી શકશે.

Teaching-Learning Methods:

Traditional, Lecture, Discussion, Practical, Case Study, Project-Based (PBL), E-Learning, Role- Playing, Q&A, Blended Learning.

Total number of lectures:

30 (2 hours per week). A semester consists of 90 working days.

Course Content (અભ્યાસક્રમની સામગ્રી)		
Unit	Description	Weightage
1	- છંદ : સંજ્ઞા,સ્વરૂપ અને પ્રકાર - માત્રામેળ છંદ (હરિગીત, દોહરો, સવૈયા, મનહર, ઝૂલણા,ચોપાઈ) - અક્ષરમેળ છંદ (વસંતતિલકા, મંદાકાન્તા, પૃથ્વી, શિખરિણી, શાર્દૂલવિકીડિત, અનુષ્ટુપ)	20% (10 Marks)
2	- સમાસની વ્યાખ્યા અને પ્રકારો.(ઉભયપદપ્રધાન,એકપદપ્રધાન,અન્યપદપ્રધાન) - વિસ્તૃત પરિચય: દ્વંદ્વ સમાસ, તત્પુરુષ સમાસ, કર્મધારય સમાસ - વિસ્તૃત પરિચય: દ્વિગુ સમાસ, મધ્યમપદલોપી સમાસ, બહુવ્રીહિ સમાસ	20% (10 Marks)
3	ઉપરોક્ત એકમોમાંથી પાંચ હેતુલક્ષી - બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો	10% (5 Marks)

Learning Resources (પાઠ્યક્રમ તેમજ સંદર્ભ સાહિત્ય):
Text Books, Reference Books, Other resources(પાઠ્ય પુસ્તકો, સંદર્ભ પુસ્તકો, અન્ય સંસાધનો)
Reference Books: - ભાષા પરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ – જયંત કોઠારી - ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ – યોગેન્દ્ર વ્યાસ - ગુજરાતી નામિક સમાસો – ડૉ. જે. સી. દવે - થોડાક વ્યાકરણ વિચાર - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી - ભાષાનુસંગ - ઊર્મિ દેસાઈ - ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય – ડૉ. રમેશ ત્રિવેદી - વ્યાકરણ વિમર્શ – ઊર્મિ દેસાઈ - છંદ અને અલંકાર – દત્તેશ ઠાકર - ગુજરાતી નામિક સમાસો - વ્યાકરણ વિમર્શ – નિયતિ અંતાણી - સરળ ગુજરાતી વ્યાકરણ – ડૉ.ભરતકુમાર ઠાકર - છંદ અને અલંકાર – આરતી ત્રિવેદી E-Resource Link : https://www.bhavanscollegedakor.org/images/uploads/content/%E0%AA%9B%E0%AA%82%E0%AA%A6 https://gnanbhandar.com/wp-content/uploads/2022/09/Gujarati-Chhand.pdf https://www.youtube.com/watch?v=Mn3E54Qvvjk https://www.youtube.com/watch?v=7-d1xR94SFs https://www.youtube.com/watch?v=W4bfFGirUQs https://rajumaria.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/03/samas.pdf https://www.saralgujarati.in/2022/07/samas-gujarati-vyakaran.html#google_vignette Suggested equivalent online courses:

The structure of the AEC Question Paper is as follows:

Question: 1. _____ (10)

OR

Question: 1. _____ (10)

Question: 2. _____ (10)

OR

Question: 2. Short Note: _____ (10)

(A)

(B)

Question: 3. Ten Multiple-Choice Questions (MCQs) (05)